

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Netraktivna pisma se ne sprejemajo. — Mail oglašitv: značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglašitv, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščeneem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 94 • Maribor, sobota, dne 17. avgusta 1940 • Leto XV

Svoje pravice zahtevamo

Državljeni imajo v državi pravice in dolžnosti. S pravicami so zvezane dolžnosti in obratno z dolžnostmi pravice. Če ni tako, tedaj nekaj ni v redu, je nered, se državljanom godi krivica enim, drugi pa imajo predprave.

Kadar so take razmere, da pravice in dolžnosti niso enako razdeljene, tedaj se opravičeno pritožuje oni del državljanov, ki nima pravic, ampak le dolžnosti.

Pravice so politične in socialne, pa tudi dolžnosti so politične in socialne. Torej skupne. Če niso pravice in dolžnosti skupne, ne morejo biti to, kar morajo biti, ne za državljan in ne za državo.

Vse te stvari, pravice in dolžnosti, se določajo po moralni kvaliteti državljanov in z zakoni. Zakoni so vidna forma, izvajanje pa je moralna stran. Ali, žal, moralno stran pobija prepotenca sil, ki načela enakosti noče priznavati. Taka prepotenca tudi zakone razlaga in izvaja po svoje, v svoj sebični prid in neglede ali je krivično ali ne in niti, če se kdo pritožuje ali ne. Tak red in taka skupnost pravic in dolžnosti je črv, ki razjeda državno in družabno skupnost. Kakor črv v deblo se zarije črv takega nereda tudi v deblo države, državljan in ga razjeda, dokler mu izpije vse sokove zdravega življenja. Drevo, ki ga napade črv, razpada v svoji notranjosti, človek državljan pa v svoji duši.

V sliki smo povedali naše zahteve. Zahtevamo politično svobodo, zahtevamo socialno pravico. Zahtevamo, da se izvaja socialno - politična zakonodaja po besedilu in smislu zakonov. Zahtevamo v vseh političnih in socialnopolitičnih ustanovah popolno enakopravnost in našo pravico soodločevanja, zahtevamo tudi gospodarsko demokracijo.

Sploh vse zahtevamo, kar je pravica in dolžnost državljan.

Zahtevamo pravice in ne bojimo se dolžnosti. To je potrebno, je nujno, ker zaradi sedanjega stanja propada duhovna kontinuiteta razvoja in prehaja v neke vrste anarhijo. To čuti lahko vsak, kdor hoče. In vendar ni med nami ljudi, ki bi pričakovali srečnejšo bodočnost od duhovne anarhije, od črva, ki razjeda našo skupnost in ovira konsolidacijo duhovnih sil. Takega državljanja nimamo!

Vrnimo se k svobodi, k spoštovanju zakonov in politični ter gospodarski demokraciji!

Še je čas!

Izjava Churchilla v parlamentu

Ministrski predsednik Churchill je dne 15. t. m. podal v spodnji zbornici kratko izjavo o položaju na bojišču v angleški Somaliji. Dejal je, da poročila, ki prihajajo iz Somalije, niso zadovoljiva, popolno sliko o položaju pa bo mogel podati šele prihodnji četrtek v okvirju splošnega poročila o vojaškem in političnem položaju. Glede uspešne obrambe in pobijanja pete kolone je dejal, da se protiukrepi izvajajo zelo uspešno.

Sovjetska zveza zahteva odpoklic tujih diplomatov v baltičkih državah

Sovjetska Unija je zahtevala od angleške in ameriške vlade, da odpokliče ta svoje diplomatske misije iz baltičkih držav ter da pozoveta poslaništva in konzulate baltičkih držav v Angliji in Ameriki, da predajo vso imovino in arhive Sovjetski Rusiji.

Največje letalske bitke nad Kanalom in južno Anglijo

Ki v zakonih stoji na li mogoče ute- Maribor, 17. avgusta 1940

Po silnih zračnih napadih, ki so se vršili zadnje dni, je nastopilo kratko zatišje, radi česar se je domnevalo, da nemški napadi pojenjujejo. To mnenje pa se je izkazalo kot nepravilno, kajti že tekom 15. t. m. je namreč nemško letalstvo ponovno izvršilo nad južno-vzhodno Anglijo devet velikih letalskih napadov, v katerih je sodelovalo nad 100 nemških letal.

V Angliji s tem v zvezi napovedujejo, da so vsi ti letalski napadi le uvod za splošen napad Nemčije na Anglijo, ki bo v kratkem skušala izkrcati svoje čete na angleškem ozemlju, zato hoče sovražnik z vsemi razpoložljivimi silami uničiti angleška letalska in morska oporišča in onesposobiti letalsko industrijo.

Tudi v Nemčiji daje prevladuje mnenje, da bodo nemška letala predvsem uničila vse prometne naprave in onemogočila delovanje angleških obalnih baterij.

Vse te vesti pa ne povedo nič določenega, gotovo je le, da se obe vojskujoci državi z vsemi silami pripravljata na napad, ki se bo prej ali slej pričel in ki bo usodnega pomena ne samo za Anglijo, Nemčijo in Italijo, temveč za vso Evropo in morda za ves svet.

Angleško uradno poročilo pravi:

V celoti je bilo sestreljenih 144 nemških letal in sicer: 130 v zračnih borbah, 11 od protiletalskih baterij in 3 od pešadijskih oddelkov. Nemška letala so napadla med drugim tudi letališče Croydon pri Londonu ter kraje Colchester, Hastings ter Portsmouth. V splošnem ni bila prizadeta večja škoda, porušeni je bilo nekaj hiš, zgorel je manjši bencinski tank, ubitih pa je bilo več civilnih prebivalcev. V največ primerih pa nemška letala sploh niso dosegla svojega cilja, ker so bila od angleških lovcev v zračnih bojih premagana. Prebivalstvo se je vedlo silno disciplinirano in se takoj podalo v zaklonišča, v nekaterih krajih pa so tudi z napetostjo opazovali velike zračne bitke.

Angleško letalstvo pa je izvedlo več izvidniških poletov na Nemčijo, kakor tudi na zasedeno Belgijo in Francijo. Bombardirali so veliko letališče v Bordeauxu, kjer je bil zadet večji bencinski tank. Vnel se je tako velik požar, da naslednja letala zaradi dima niso mogla izvršiti novih bombnih napadov na to letališče. Uspešno je bilo tudi bombardirana elektrarna pri Kölnu. — V severni Franciji je bilo bombardiranih več letališč, ki so bila v celoti uničena.

Poročilo DNB se glasi:

Nemška letala so tekom 15. t. m. napadla južno in severno Anglijo, bombardirala so letališča pri Londonu, kjer je bilo porušeni več hangarjev. Uničeni je bilo mnogo avionov, ki so bili na teh letališčih. Ponovno je bil bombardiran Portsmouth ter letališče pri Bristolu. V vseh teh borbah so nemška letala sestrelila 98 angleških avionov, med temi 8 na tleh in 5 barožnih balonov. Pogrešajo pa 29 lastnih letal.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske z dne 15. avgusta zvečer pravi, da so formacije strmoglavskih bombnikov, ki so jih štitele skupina lovcev tipa »Mes-

serschmidt« bombardirale Hawkins, ki leži zapadno od Doverja. Vsi važni objekti v tem kraju so bili razdejani. Na letališču so izbruhnili požari. Angleška letala so se skušala nemškim zoperstaviti in je prišlo do letalskega spopada, v katerem je bilo 11 angleških letal sestreljenih, 2 nemška strmoglavška bombnika pa se nista vrnila na svoje oporišče. Do letalskega spopada je prišlo tudi nad Kentsko grofijo. Nemška letala so uspešno napadla balonsko zaporo pri Doveru, čeprav je bila angleška obramba izredno intenzivna. Bombnikom je uspelo prodreti preko te zapore železnih vrvi.

Angleška trgovska ladja potopljena

Angleška admiraliteta poroča, da je sovražna podmornica torpedirala 16.923 tonsko oboroženo trgovsko ladjo »Transilvania«, ki se je takoj potem potopila. »Transilvania« je bila toredirana na Atlantskem oceanu. Potopilo se je 30 do 40 mornarjev, ostala posadka pa je bila rešena.

Nemški padobranci v Angliji

Po poročilih iz Londona so bili na več

krajih v Angliji najdeni nemški padobranci in sicer enaki, kakor so jih uporabljali Nemci v svojih akcijah na Nizozemskem, Danski in Belgiji. Našli so tudi torbe z instrukcijami. — Na podlagi uradne preiskave izdan komunike javlja, da so bili padobranci in torbe z instrukcijami vržene z namenom, da se vznemiri angleško prebivalstvo. Padalcev pa do sedaj še niso mogli izslediti. V Nemčiji pa zanikajo, da bi se bili nemški vojaki s padali spuščali na angleška tla.

Debela Berta strelja na Anglijo?

Po poročilih ameriških dnevnikov je bila sestavljena posebna komisija, katera mora preiskati avtentičnost vesti, da je bilo dvoje angleških mest bombardiranih z dalekometnimi topovi iz francoske obale. V teh mestih sta bili namreč porušeni dve hiši in sicer samo gornji nadstropji, čeprav ni bilo tistega dne tamkaj opaziti nobenih bombnih napadov. Pravijo pa, da so te vesti le malo verjetne, ker imajo zračne bombe mnogo težje posledice in je zadatek sigurnejši in preciznejši.

Boji v Afriki

Operacije v Somaliji.

Vrhovno poveljstvo italijanske vojske s 15. t. m. poroča: operacije v Britanski Somaliji so v popolnem razvoju ter je v teku več velikih spopadov, pri katerih sodeluje uspešno tudi italijansko letalstvo. Ujetih je bilo precej Angležev in zaplenjeno tudi mnogo njihovega orožja.

Letalski napad na Egipt.

V noči na 13. avgust so italijanska letala izvršila akcijo proti vojaškim objektom v Egiptu. Izvršenih je bilo tudi več izvidniških poletov. Formacije italijanskih letal so izvršile tudi veliko napadalno akcijo proti angleškim primorskim objektom.

Vrhovno poveljstvo angleške vojske na bližnjem vzhodu javlja:

V Somaliji so Italijani izvedli silovit napad, ki je dosegel uspeh. Ko so angleške čete več ur držale prve postojanke, so se umaknile v pozicije v zaledju, kjer se borbe nadaljujejo. Italijani operirajo v Somaliji z večjim delom dveh divizij pehote, močnim topništvom in oklopnimi oddelki.

Moskva o bojih v Somaliji

Moskovski časopisi obširno razpravljajo o bojih v angleški Somaliji ter povdarjajo, da igra Sredozemlje v tej vojni bistveno vlogo, da pa z zmago nad angleško Somalijo Italija še ne bo dobila kontrole nad Sredozemskim morjem, kaj pa šele nad Egiptom.

Italijanski tisk proti Grčiji

Poostretev odnošajev med obema državama.

Vsi italijanski časopisi ostro pišejo o umoru albanskega voditelja Džaufa Hodže in kritizirajo zadržanje Grčije. Listi pravijo, da grška vlada omalovažuje Italijo, kar utegne postati za Grčijo zelo neprijetno v sedanjih kritičnih časih. — Ta incident spravlja na dnevni red vprašanje nadaljnje usodne albanske manjšine v Grčiji. Poleg tega pa Grčija še vedno vztraja pri angleških garancijah in celo sanjari o bodočem grškem kraljevstvu, ki bi obsegalo tudi Albanijo. Nevtiralnost Grčije je samo formalna, ker nihče ne ovira angleških agentov, ki rujejo proti Italiji zlasti na albanski meji. Shellove podružnice na grškem ozemlju so v resnici angleška oporišča za oskrbo letal in ladij z bencinom. — Šele pred kratkim je bilo odpuščenih 250 grških oficirjev zaradi proglašenja, ki je bil naperjen proti Angliji. V Atenah bi se morali zavedati, da smatra Italija

Grška križarka torpedirana

Atenska agencija poroča, da je bila grška križarka »Helli« (2100 ton) pred otokom Tinos v Kikladih torpedirana od podmornice neznanе narodnosti. — V Tinos prihaja vsako leto na Marijin praznik veliko število romarjev. Ker se je požar na zadeti ladji razširil, so morali vsi zapustiti ladjo. Ubit je bil en mornar, 29 pa ranjenih. Ker se je podmornica po torpediranju umaknila in se ni pokazala na površju, se ni moglo ugotoviti, kateri državi pripada.

Pogajanja med Romuni, Bolgari in Madžari so se pričela

Glede izida pogajanj vlada v Bukarešti velika negotovost.

Po rimskih in berlinskih vesteh so se v Turn-Severinu pričela pogajanja med Romuni in Madžari radi rešitve vprašanja Transilvanije. Madžarsko odposlanstvo vodi minister Hory, ki je bil poprej poslanik v Varšavi. Prvi sestanek zastopnikov obeh držav bo verjetno v petek, ker so priprave za ta razgovor že tako daleč napredovale, da se bosta sedaj sestali obe pooblaščenici delegaciji. Ker se gre pri teh pogajanjih za vprašanja, ki zahtevajo temeljito proučevanje in dobro poznavanje materije, bodo obema delegacijama dodeljeni tudi številni strokovnjaki.

Istočasno se bodo baje pričela tudi pogajanja z Bolgarijo. Veliko pozornost je vzbudila vest, da bo tem pogajanjem prisostvoval tudi bolgarski poslanik v Moskvi Sanov. Romunsko-bolgarska

pogajanja bodo v Craiovi.

Po vesteh iz Bukarešte pa vlada med romunskimi vladnimi krogi še vedno velika negotovost glede končnega zaključka pogajanj z Madžarsko, kakor tudi z Bolgarijo.

Sovjetska Rusija se zanima za Balkan

Za romunsko-bolgarska pogajanja vlada v Moskvi veliko zanimanje. Vsi časopisi odločno podpirajo bolgarske zahteve glede priključitve Dobrudže in pravijo, da se je romunska vlada 20 let prizadevala, da se s terorjem romunizira bolgarski živelj, ki je pa nudil velik odpor. Da se to stanje neha, mora Romunija ugoditi bolgarskim upravičenim zahtevam.

Vprašanje prevoza francoskih ranjencev iz Anglije

Pétainova vlada se boji, da bi bil transport torpediran.

Francoska Pétainova vlada je po poročilu angleškega radia predlagala angleški vladi, da bi se francoski ranjenci prepeljali na dveh parnikih iz Anglije v Francijo. Angleška vlada je baje v principu pristala na francoski predlog in bi bilo treba le še določiti pristanišče za vkrcanje in izkrcanje francoskih ranjencev. Ker angleška vlada doslej ni

dobila nobenega tozadevnega konkretnega predloga iz Francije, se domneva, da se Pétainova vlada ne upa tvegati prevoza ranjencev, da bi jih ne doletela enaka usoda, kakor francoske vojske, ki so se vračali s parnikom »Meknes« v domovino, ki je bil, kakor znano, torpediran.

Nemiri v nezasedenem delu Francije

Po poročilu Reuterja je prišlo v nezasedenem delu Francije do velikih nemirov. Demonstracije so se zlasti vršile v Toulouseu. Tamošnje oblasti baje niso nastopile proti demonstrantom.

Preskrba prebivalstva v francoskem Maroku ogrožena

Po poročilu DNB iz Moskve je nastalo v Francoskem Maroku veliko pomanjkanje bencina, olja in raznih življenjskih potrebščin, radi česar je zavladalo silno nezadovoljstvo med domačim prebivalstvom. V Maroku se je zateklo tudi mnogo beguncev iz Francije.

Pétain o položaju v Franciji

Predsednik francoske vlade Pétain je napovedal ukrepe francoske vlade, s katerimi se bo hudo ranjeni Franciji zagotovila boljša bodočnost. Govoril je dalje o vprašanju prehrane, o vrnitvi beguncev, o demobilizaciji itd. Veliko dobro mišljenih in dozorelih ukrepov se doslej radi nesposobnosti ljudi in izdajstva mnogih agentov ni izvedlo. Preselitev vlade v Pariz ali Versailles je pa iz tehničnih razlogov nemogoča in je treba počakati na ugodnejše razmere.

Proces proti „krivcem“ v Franciji

Po poročilu Havasa se je vršila druga seja posebnega sodišča v Rimu, na kateri je čital glavni državni tožilec obtožnico, ki zahteva, da se obtoži 54 politikov in bivših ministrov ter uradnikov, ki so baje zakrivali, da je Francija stopila v vojno in doživela poraz.

Četrto leto vojne med Japonci in Kitajci

Ko so Japonci pred tremi leti napadli Kitajce, so napovedovali, da bo Kitajska v par mesecih premagana. Kakor pa izgleda, postaja položaj za Japonsko vedno bolj neugoden, ker nudi kitajska armada žilav odpor.

Ob začetku četrtega leta kitajsko-japonske vojne je izdal maršal Čankajšek proglas na narod, v katerem pravi, da se bo kitajska armada borila do končne zmage nad Japonci.

Nankinška vlada zahteva odpoklic ameriških čet

Po umiku angleških čet iz Pekinga in Tien-cina so se razširile vesti, da bodo tudi druge države odpoklicale svoje čete iz Kitajske. Po poročilu DNB je nankinška vlada zahtevala od Zedinjenih držav, da tudi njene čete zapustijo Kitajsko.

Doma in po svetu

Sprejem pri knezu namestniku. Včeraj je Nj. Visočanstvo knez Pavle sprejel na Brdu v avdijenco predsednika vlade Cvetkovića in podpredsednika dr. Mačka. Po vrnitvi iz Brda se je vršila na Bledu pod predsedstvom ministrskega predsednika Cvetkovića seja, katere so se udeležili dr. Maček, dr. Andres, dr. Šutej, dr. Konstantinović ter ban dr. Šubašić. Na tej konferenci je bilo zaključeno proučevanje vprašanj, ki so jih reševali prejšnje dni. Dr. Maček in ban dr. Šubašić sta se zvečer vrnila z brzim vlakom v Zagreb.

Vojno ministrstvo proti ovaduhom. Ministrstvo vojske in mornarice je te dni izdalo opozorilo, da prejema v zadnjem času dan za dan dopise brez podpisa. Pri dosedanjih preiskavah, ki so bile izvršene radi teh anonimnih prijav, se je ugotovilo, da so okolščine, ki so v teh dopisih navedene, običajno silno pretirane in mnogokrat docela netočne ter neverodostojne. Očitno je torej, da gre v večini primerov za zlohotna in tendenciozna sumničenja posameznikov, drugače bi dopisniki ne imeli razloga skrivati svojih imen. Vojska in mornarica sta po svoji organizaciji in ustroju urejena tako, da jima ni treba sprejemati problematičnih uslug ljudi, ki ne navajajo svojih imen.

V banovini Hrvatski proučujejo, če bi ne kazalo, da se ustanovi v Zagrebu nova nemška gimnazija. Uredba prosvetnega ministra, kakor piše »Hrvatski dnevnik«, se banovine Hrvatske ne tiče, stvarno pa se na Hrvatskem s tem ne uvaža nič novega, ampak se vračamo k staremu redu, ko se je na Hrvatskem poučevala po srednjih šolah nemščina, v Dalmaciji pa italijanščina.

Dosedanji guverner Narodne banke bo baje odstopil in se s tem v zvezi že pojavljajo imena njegovih naslednikov.

Sladkorja bo baje dovolj do nove letine, kakor pravijo časopisna poročila. Čemu ga ni mogoče dobiti za detaljno prodajo, pa nihče ne pove nič gotovega. Če je sladkorja dovolj na razpolago, je potrebno, da oblasti nujno nekaj ukrepejo in omogočijo, tudi malim trgovcem, nakup in prodaja sladkorja. Če pa se za tem pomanjkanjem skrivajo verižniki, pa je potrebno, da se jih obtoži in ostro kaznuje.

Navodila o brezmesnih dneh. Ban dr. Natlačen je izdal navodila, da smejo v krajih, kjer pade na brezmesni dan sejem ali cerkveni praznik, preložiti brezmesni dan na naslednji dan v tednu.

Židovsko prostozidarsko ložo v Novem Sadu, ki je bila baje podružnica Beogradske lože, so oblasti razpustile.

Italijanski časopisi se mnogo bavijo z boji v angleški Somaliji ter prihajajo do zaključka, da bodo borbe za nadmoč v teh področjih trajale gotovo več let.

Nemške družine iz Porurja prihajajo po angleških vesteh v Pariz. Iz Porurja se selijo radi vedno hujših letalskih napadov.

Madžarski poljedelski minister je pozvan v Berlin, kjer se bodo posvetovali o stvarih, ki interesirajo obe državi.

Ob priliki zadnjih zračnih napadov na Anglijo so po izjavi generala de Gaulleja prvič stopili

v akcijo specialni 75 milimetrski francoski topovi, ki so sestrelili dva nemška bombnika. — Več nemških letal so po isti izjavi sestrelile tudi francoske ladje.

Irska se bo branila. Ministrski predsednik Irske De Valera je te dni dejal, da se bo Irska branila z vsemi sredstvi. V primeru napada s strani ene izmed vojskujočih se držav, bi bila druga takoj pripravljena priskočiti Irski na pomoč.

Neznana tuja letala so te dni opazili nad Švicco, radi česar je bil cel dan v vseh mestih letalski alarm.

Generalni direktor SUZORja R. Matjašič je rekel v svojem slanku v »Politiki«, da naj razsojajo o reformah SUZORja izkušeni interesi (delavci in delodajalci). To mu Jugoslovci hudo zameri. »Slovenec« pa dostavlja, da se tudi strinja s tem, ker je Matjašič posegel na politično polje in prekoračil svoj delokrog. — Kdo pa naj rešuje take probleme, če ne resni in izkušeni interesi?

Polovico potnih stroškov si prihrani, kdor potuje v prvi polovici meseca septembra v Ljubljano. Dne 31. avgusta prične jesenski ljubljanski velesejem, ki traja do 9. septembra. Kdor si velesejem ogleda, ima brezplačen povratek. Na odhodni železniški postaji si mora kupiti poleg cele vozne karte do Ljubljane še rumeno železniško izkaznico, ki stane din 2.— V Ljubljani, pri velesejemski blagajni, se bodo izdajala potrdila o obisku velesejma, nakar velja vsakemu stara vozna karta in pa železniška izkaznica za brezplačno vožnjo na tisto postajo, s katere je odpotoval. Ta olajšava velja za potovanje v Ljubljano od 26. avgusta do 9. septembra, za povratek od 31. avgusta do 14. septembra.

Orient-ekspres je dne 12. t. m. od jugoslovansko-italijanske meje do Carigrada vozil popolnoma prazen, ker ni bilo nobenega potnika.

Radi 17 prestopkov in zločinov je bil te dni v Zagrebu obsojen na 5 let robije nek Matijic, ki se je izdajal tudi za novinarja.

Madžarska poslaništva na Baltiku ukinja. Madžarska vlada je odredila ukinitve svojih poslaništev v Estoniji, Letoniji in Litvi. — Ukinila je tudi konzulate v teh državah, ki so bile priključene Sovjetski Rusiji.

Gospodarska pogajanja med Romunijo in Turčijo se bodo te dni pričela v Ankari.

Litvanski poslanik v Berlinu. Polkovnik Skirpa se je po poročilu »Basler Nachrichten« uprl in ni hotel izročiti poslaništvo sovjetskemu poslaniku v Berlinu. Intervenirati je morala nemška policija.

Padanje rojstev. K dobremu tonu spada pomilovati »dekadentno« Francijo, ki je pač morala podleči mladi in sveži Nemčiji. Pri tem kažejo vsi reakcionarci na padanje rojstev v Franciji. Po zadnjih statistikah pride na tisoč prebivalcev v Franciji 14,9 rojstev, v Švici 15,2, Angliji 15,5, Nemčiji 20,3, Italiji 23,4. Med zapadom in med ozkima državama obstoja sicer razlika v številu rojstev, toda ta razlika je tako majhna, da je naravnost smešno, razlagati si iz tega vzrok, vojaško zmago in poraz.

Peklenški stroj v kovčku je oddal dne 13. t. m. nek neznanec na železniški postaji Calociani v Romuniji. Kmalu nato je peklenški stroj eksplodiral in povzročil veliko razdejanje na tej železniški postaji, ki se nahaja na progi, ki vodi v južno Dobrudžo. Oblasti so uvedle preiskavo.

»Vojna je vir vsega slabega in vse moralne pokvarjenosti, največja ovira morale.« Nemški filozof Kant.

Zane Grey:

140

Mož iz gozda

Anson, ki je brez pomoči ležal na tleh, je z mukopolno a naglo kretljivo potegnil svoj samokres in ustreliš. Brez glasu in ne da bi ganil z roko, je padel Moze po tleh. Potem pa je Shadyjev konj napravil velik skok, tako da je Ansonova druga krogla zgrešila svoj cilj. Tretji strel, ki je hitro sledil, ni imel drugega učinka, kakor da je Shady s kletvico na ustih segel po lastnem orožju. Skušal je pomeriti s sedla svojega vzpenjajočega se konja. Njegova krogla je posula Ansona s prstjo in peskom. Tedaj pa se je iztegnila Wilsonova dolga roka in njegov težki samokres je počil. Shady je omahnil v sedlu in splašeni konj ga je vrgel raz sebe in zdiral v gozdno temo. Topotanje kopit in pokanje vej je utihnilo v daljavi.

»Jim — si ga ti — zadel?« je zašepetal Anson.

»Da, Snake«, se je glasil polglasen, obotavljajoč odgovor. Vročično je zagomazelo po Wilsonovih žilah, ko je izgovoril te besede. Spravil je samokres v svoj tok, potem pa je zvil skupaj odejo in je z njo podložil Ansonovo glavo.

»Jim — noge — so mi čisto mrzle«, je šepetal Anson.

»No da, postaja res hladno«, je odvrnil Wilson in šel še po eno odejo, ki jo je razgrnil po Ansonovih nogah. »Snake, bojim se, da te je ena izmed Shadyjevih krogel zadela.«

»To bi me ne vznemirjalo — če ne bi bil — že prej — veliko huje — poškodovan.«

»Zdaj mirno leži. Mislim, da je Shadyjev konj še kje v bližini. Grem pogledati.«

»Jim — že več časa — nisem — tistega krika — več slišal.«

»Da, res je utihnil... zdaj pa že sam verjamem, da je bil res kučuar.«

»Saj sem vedel!«

Wilson se je oddaljil v temo. Črni oklep noči se ni zdel več tako neprodiren, kakor hitro je imel osvetljeni krog za seboj. Wilson se je z veliko opreznostjo pomikal naprej in je pazil na vsak korak. Od drevesa do drevesa je tipal proti skalnati steni in kmalu je prišel do velike, kamenite ploščadi, v višini svoje glave. Tukaj je bila tema najbolj gosta, vendar so njegove oči še mogle razločiti na skali neko svetlo postavo.

»Miss, ste tukaj — all right?« je tiho zaklical.

»Da, ampak do smrti sem prestrašena«, je ravno tako tiho odgovorila.

»Vse je vzelo nepričakovano nagel konec. Pridite. Zdaj, mislim, so vaše skrbi minule.«

Pomažal ji je zlezti s skale in ko je začutil, da še nesigurno stoji na svojih nogah, jo je podprl z eno roko, medtem ko je drugo držal iztegnjeno predse, da bi odstranjeval s poti ovire. Korak za korakom sta se spodtikala in opotekala iz goste sence skalnate stene in sta sledila strugi potočka.

Voda v potočku je grgrala in žuborela in skoraj zadušila Wilsonov polglasni žvižg. Dekle je težko slonelo na njegovi roki; očitno so jo vedno bolj zapuščale moči. Končno sta dosegla majhno jasico ob izhodu iz soteske, tukaj je Wilson obstal in spet zažvižgal. Od nekod z desne strani se je zaslišal drug žvižg v odgovor.

»Dale je tukaj«, reče Wilson. »In vsaj zdaj se mi ne zgrudite — če ste doslej bili toliko hrabri.«

V grmovju je bilo slišati šuštenje, topotanje, mehke, komaj slišne korake, pojavila se je temna, visoka postava in nizka, dolga, siva senca, ki se je kradoma pomikala preko jase.

»Wilson!« je bilo slišati Dalejev pridušen glas.

»Tukaj. Privedel sem jo, Dale. Nepoškodovano in varno«, je odvrnil Wilson in šel visoki postavi naproti. Položil je utrujeno dekle v Dalejevo naročje.

»Bo, Bo! Ste vendar all right?« Dalejev glas se je tresel.

Zbrala je svoje moči, se ga oklenila in vzklikala v kratkih, radostnih besedah.

»Oh, Dale... Bodi nebo zahvaljen! Misli sem že, da se moram vsak trenutek zgruditi... Kakšna noč... kakšna pustolovščina!... Počutim se dobro — zdrava sem — in na varnem... Dale, za to se imamo zahvaliti temu Jimu Wilsonu.«

»Bo, jaz — in mi vsi mu bomo ostali hvaležni... vse življenje«, je dostavil Dale. »Wilson, vi ste mož!... Če bi hoteli to tolpo zapustiti —«

»Dale, od tolpe ni več veliko ostalo, razen — če ste pustili Burtu, da je pobegnil«, je odvrnil Wilson.

»Nisem ga usmrtil — ne ranil. A prestrašil sem ga tako, da lahko stavim, da se na begu ne bo kmalu ustavil... Wilson, kaj pa je pomenilo tisto streljanje, ki sem ga slišal; borbo?«

»Nekako tako.«

»Oh Dale, bilo je strašno! Vse sem videla. Jaz —«

»Ho, Miss, to mu lahko pripovedujete, ko me ne bo več tukaj... Želim vam mnogo sreče.«

Njegov glas je bil hladen, miren, zategel in komaj opazno je trepetal.

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Mezdno gibanje rudarjev je zaključeno. — Rudarji so dosegli 9% odst. povišanje mezd, ki znašajo sedaj pri TPD skupno z draginjskimi dokladi: I. kategorija din 52,18, II. kategorija din 45,24, III. kategorija din 40,31, IV. kategorija din 36,25, V. kategorija (mladoletniki) pa din 30 na št. Povišanje mezd stopi v veljavo s 1. avgustom. Razumljivo je, da je to povišanje mezd z ozirom na porast cen še vedno premajhno, zlasti, ker draginja še narašča. — Vendar pa se imamo rudarji zahvaliti za to povišanje predvsem organizacijam in njihovim zaupnikom, ki so s svojo vztrajnostjo dosegli, da se nam je položaj vsaj nekoliko izboljšal. Kakor že vsa povojna leta, so se tudi za to mezdno gibanje člani Zveze rudarjev pripravljali na številnih sestankih in razgovorih, kjer so se posvetovali in stavili razne predloge, da bi na ta način dosegli čim večji uspeh za rudarje. Seveda so bili ob tej priliki zopet na delu tudi oni, ki smatrajo, za svojo največjo nalogo minirati organizacijo in blati delavske zaupnike. Pri tem delu jim je pridno pomagal tudi »Slovenec«, ki porabi vsako priliko, da lopne po osvovljenih socialistih. Tem elementom seveda ne gre za koristi rudarjev; saj se še spominjamo, da so leta 1923 in še parkrat pozneje pogladi rudarje s svojim nepremišljenim postopanjem v stavko, ki je trajala dva meseca in končala brez vsakega uspeha zanje. Deset dni pred pogajanjem so vsak drugi dan delili med rudarje letake s pozivom, naj delavstvo pri teh pogajanjih obračuna z vodstvom Zveze rudarjev. Ta propaganda je bila tako vsiljiva, da je vsak pameten delavec lahko uvidel, kako se hoče zanesti med rudarje razdor v tako važnem trenutku. Vsem zavednim rudarjem je postalo jasno, da bo to koristilo samo podjetniku. Očitno so ss. Murnu, Aliču, Arhu in drugim, da so izdajali delavstva in v zvezi s TPD. Zahtevali so, naj se pogajani udeležijo njihovi pooblaščenici in je zanimivo, da so to podpirali tudi na seji zaupnikov nekateri zastopniki belih, plavih in zelenih. Se bolj značilno pa je, da so ti »dobrotniki delavstva« na pogajanjih molčali, ko so se predstavniki ZRJ borili za delavske interese. — **Organiziran rudar.**

HRASTNIK

Organizacija steklarjev je polagala obračun. V nedeljo, dne 11. t. m. se je vršil občni zbor Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije, podružnica steklarjev v Hrastniku. Občnega zbora se je udeležilo veliko število članov, ki so budno sledili poročilom društvenih funkcionarjev. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta. O nalogah strokovne organizacije je nato podal obširno poročilo s. Svetek Andrej, ki je žel za svoja izvajanja splošno odobranje. Pri volitvah so bili v odbor soglasno izvoljeni ti-le sodrug: predsednik Maurer Viktor, namestnik Ranzinger Ivan, tajnik Köhler Alojz, namestnik Mülbauer Jože, blagajnik Hudi Ignac, namestnik Just Jože; kontrola: Stoklasa Edi, Gosler Jožef, Debelak Jurij; odborniki: Maurer Marija, Poljšak Franc, Haberl Adolf, Pom. blagajniki: Pušnik Anton, Leskovšek Franc, Patp Rudolf, Zlindra Oto, Maurer Viljem. Knjižničar Malis Leopold. V imenu podružnice kemičnih delavcev je občni zbor pozdravil s. Gačnik Franc. — Nekateri sodrugji, ki so že dolgo vrsto let delali v organizaciji in v delavskem pokretu sploh, so na lastno željo izstopili iz odbora. Vsem tem sodrugom, zlasti pa dolgoletnemu bivšemu predsedniku s. Beutlu Francu in blagajniku s. Grčarju Petru, se tem potom zahvaljujemo za njih požrtvovalno delo v korist steklarskega delavstva. Mladim sodrugom, ki jih bodo sedaj nadomestili v organizaciji oz. odboru, pa naj vedno lebdijo pred očmi, da je treba napeti vse sile za razmah naše razredne strokovne organizacije in solidarnosti med delavstvom. Vsak posameznik se naj zaveda, da si bo delavstvo le s pomočjo močne organizacije in zavednih članov priborilo izboljšanje svojega položaja, zato pa je treba zlasti v sedanjih težkih časih v organizaciji smotrno in konstruktivnega dela. Novemu odboru želimo čim več uspehov, delavcem v steklarni pa priporočamo, da naj podpirajo stremljenje odbora, zlasti pa naj se večjino vsi oni, ki so doslej stali ob strani in se z organiziranimi delavci bore za večji kosček kruha. — **Družnost!**

Člansko zborovanje ZRJ. Tukajšnja podružnica Zveze rudarjev Jugoslavije sklicuje za s soboto, dne 17. t. m. s pričetkom ob 4. uri popoldne člansko zborovanje, ki se bo vršilo v dvorani Komunistnega društva. Na dnevnem redu bo poročilo o mezdni razpravi pri TPD, ki se je vršila dne 12. t. m. v Ljubljani. Vsi rudarji, ki na ta dan ne bodo zaposleni, naj se zborovanja gotovo udeležijo. — **Odbor.**

ZAGORJE OB SAVI

Pod naslovom »Huda obsodba« je priobčil nedeljski »Slovenec« članek, ki je pravo zrcalo »Slovenčeve« resničnosti. Članek pravi med drugim, da je izšel letak, ki našteva grehe trboveljskih in hrastniških sodrugov, katerega je podpisala socialistična organizacija v Zagorju. Ob zaključku svetuje »Slovenec«, da je najbolje, da vsi socialistični funkcionarji odstopijo, če pa hočejo hlev očistiti, se metla ne sme ustaviti v Trbovljah, ampak mora seči tudi v Zagorje itd. — Vsakomur je sicer znano, da socialistična stranka v naši državi pravno ne obstaja in zato take organizacije v Zagorju tudi ni. To bi morali vedeti tisti gospodje okrog »Slovenca«, ki so sodelovali pri razpustu socialistične stranke. Ugotavljamo, da zagorski in trboveljski socialisti nimamo med seboj nikakih sporov. Če so morda kaka nesoglasja v

MARIBOR

Z rampe pred Glavnim kolodvorom delajo te dni še ene stopnice na Aleksandrovo cesto, ki so res potrebne. Služile bodo pred vsem železniškemu osebju. Ker pa bi morali do edinih stopnic, ki so vodile doslej z rampe na cesto, napraviti velik in zamuden ovinek, železničarjem pa se navadno vedno mudi, so skakali enostavno preko ograje in žive meje doli na cesto. Na ta način je bila ograja in zeleni travnati pas na tem mestu popolnoma uničen. Temu bodo odpomogli zdaj na tem mestu z novimi stopnicami. Ne vemo, v čigavi režiji se to delo vrši; če je to na račun železniške direkcije, bo tistih šest stopnic prvi prispevek ljubljanske železniške direkcije za olepšavo Maribora v vseh zadnjih dvajsetih letih. — Drugod je videti, da kaže ta direkcija več razumevanja za javne potrebe. V Ljubljani n. pr. se je trg pred kolodvorom zadnja leta čisto spremenil in dobil res velikomestno lice, popolnoma prenovljeno in modernizirano je kolodvorsko poslopje, ki so mu prizidali še različne nove objekte, znatno so razširili in olepšali perone in tako dalje. Več postaj na Gorenjskem so modernizirali in nekatere čisto na novo zgradili. Še celo v Celju so postajno poslopje prenovili. Dalje gori na sever se pa nič ne gane, kakor da bi ti kraji ne spadali več pod ljubljansko direkcijo, čeprav je tu gori v normalnih časih tujski promet zelo živahen. Maribor je poleg tega še obmejna postaja, z velikim tujskim in blagovnim tranzitom, toda mariborski kolodvor je še danes takšen, kakršen je bil pred 92. leti, ko je prvič stekla železnica skozi naše kraje. Takrat je imel Maribor 12.000 prebivalcev, danes pa jih ima 50.000. Komaj da so pred osmimi leti tlakovali cestišče pred kolodvorom s kamenitimi kockami, ker bi drugače ne mogli pristajati avtobusi, a pločnikov še do danes niso uredili in morajo potniki proti kolodvoru mešati ob dežju blato, ob vročini pa prah. Pred leti se nam je obljubljalo, da bo rampa pred kolodvorom času primerno izgrajena in da bo pod njo postavljeno novo, moderno stranišče. Pozneje pa je o tem vse utihnilo. Maribor, kot ena največjih obmejnih postaj v državi, z velikim številom prebivalstva, z veliko industrijo in z visoko razvitim tujskim prometom, pač ne zasluži tolikšne nebrzičnosti. O vzrokih, zakaj nočejo javne ustanove v Mariboru ničesar investirati, se med tukajšnjim prebivalstvom različno šušlja. Že iz teh razlogov bi kazalo, da se takim domnevam na praktičen način dokaže, da so neosnovane.

Okoliški dijaki srednjih šol prosijo vsa ravnateljstva, da bi bil pouk tako urejen, da bo končan do odhoda opoldanskih vlakov, ker morajo sicer prizadeti dijaki čakati in postopati po mestu do večera. Po možnosti naj bi popolnoma odpadel popoldanski pouk za učence srednjih šol, ki se vozijo v šolo iz daljnih okolice, hodijo s vlaki ali avtobusi.

Direkcija državnih železnic v Ljubljani je razglasila, da sprejemajo delavce in rokodelce v službo le posamezne službene enote, t. i. postaje, sekcije za vzdrževanje proge, kurilnice in delavnice, ako jih potrebujejo. Prosilci za službe naj torej ne vlagajo prošnje na direkcijo, ampak naj osebno povprašajo pri navedenih enotah, če je kako mesto prosto.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičencem svojim vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega zdravnika v nedeljo, dne 18. avgusta t. l. g. dr. Vrečko Fric, Maribor, Gregorčičeva ulica 12.

Zakaj je bila postavljena prisilna uprava pri našem svinčenem rudniku?

V »Službenih novinah« z dne 10. avgusta t. l. je bil objavljen odlog ministra za gozdove in rudnike o postavitvi prisilne uprave pri našem rudniku, ki pravi:

Z vlogo z dne 18. marca 1940 se je družba »Bleiberg Bergwerks Union« iz Celovca, kot izključna lastnica rudarskih terenov v Mežici in kot lastnica večine delnic družbe »Srednjeevropski rudniki d. d.« v Mežici (ali The Central European Mines Limited) obrnila na ministrstvo s poročilom, da so med delničarji družbe v Mežici nastali nesporazumi in težkoče glede uprave tožadene družbe in glede zbiranja ter delitve družbenih dohodkov. Zato je prosila, da se družbi določi poseben komisar, ki bi podjetje vodil in zbrane dohodke delil po udeležbi, ki med delničarji ni sporna.

Z vlogami z dne 22. julija in 2. avgusta t. l. je celovška družba predlagala, da se za komisarja določi inž. Djurić Nikola, generalni direktor državnih železnic v pokoji. Obenem je s izjavočkom trgovskega registra okrožnega sodišča v Mariboru, s priporočilom banke »Oesterreichische Kreditanstalt — Wiener Bankverein« in s pogodbo med delničarji z dne 17. novembra 1940 dokazala, da ima od 130.000 delnic 63.750, odnosno od 208 deležev »118, kar predstavlja večino, t. j. 56,61% delnic, medtem ko pripada ostalim delničarjem vsega 43,39%.

Da se prepreči oviranje dela in eventualna ustavitve dela v podjetju zaradi nesoglasja med delničarji, kar bi imelo velik vpliv na gospodarske interese naše države, zato je minister za šume in rudnike v smislu uredbe o prisilni upravi rudarsko-topilniških podjetij z dne 26. julija t. l. izdal naslednji odlok:

strokovnih organizacijah, bomo pa strokovničarji že sami napravili red. Kar se pometanja tiče, pa priporočamo »Slovencu«, naj pometa pred svojim pragom in sicer z železno metlo, in sicer z železno metlo. — Rudar.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev priredi v nedeljo, dne 18. avgusta t. l. s pričetkom ob 15. uri na vrtu Gambrirove dvorane

velik vrtni koncert.

Ob tej priliki bo društvo proslavilo 15 letnico svojega obstoja. — Po koncertu ples in prosta zabava. Na sporedu je tudi šaljiva pošta, nagradno streljanje, keglanje itd. Za obilen obisk se priporoča — odbor.

Prvi dan velikih konjskih dirk. Ob izredno velikem zanimanju občinstva in ob navzočnosti zastopnikov civilnih in vojaških oblasti so se po daljšem presledku vršile na tezenskem letališču konjske dirke. Dirke so pokazale izredno lep napredek tega sporta pri nas in so domači konjevezi dosegli z velikimi žrtvami in trdom brez dvoma še mednarodno višino. Dirke se bodo v nedeljo, dne 18. t. m. nadaljevale.

Na praznik v četrtek je bil po dolgem času zopet en lep dan, zato ni čudno, da je vse hitelo ven iz mesta v okolico, kjer so imeli vidnotoči lepe obiske. Mnogi so šli na žegnanje na Gorco pri Sv. Petru in v Devico Marijo Brezje, kjer so si ga po končani pobožnosti privoščili pošteno merico in so po poti domov kar pozabili na lepe nauke v cerkvi... Ponekod so običajne tombole privabile mnogo iskalcev sreče. Na tezenskem dirkališču so se pa vršile kasaške konjske dirke.

Z lokomotive je padel 46-letni strojevodja Mustek Srečko in si zlomil levo nogo. Zdravi se v tukajšnji splošni bolnišnici.

S hleva je padel in se močno poškodoval 76 letni Anton Černec iz Frama. Zdravi se v tukajšnji splošni bolnišnici.

Večjo količino lizola je izpila neka služkinja v Frankopanovi ulici. Reševalci so jo odpemili v bolnišnico, kjer se je zdravnikom posrečilo rešiti mlado življenje.

Z dravske brvi je na praznik jutraj skočila neka 24 letna ženska. Stražnik na Dravskem mostu je opazil plavajočo žensko na površini Drave in se s kolesom odpeljal proti meljskemu brodu, kjer se je posrečilo s čolnom zajeti nesrečno žensko.

Finančni organi so te dni zaplenili 25 kg saharina pri nekem tihotapcu v okolici Maribora.

Obmejni organi so aretirali nekega Franca Žnidariča, ko je nameraval prekorčiti državno mejo. Ker je osumljen, da je umoril za grebško gostilničarko Kličkovo, so Žnidariča odvedli v Zagreb.

Radi umora 24 letnega posestnika Janeza Janžekoviča, ki je bil dne 18. februarja t. l. v Savcih umorjen pred očmi svoje neveste, so bili te dni pred tukajšnjim sodiščem obsojeni: posestniški sin Jakob Petek iz Bratislavcev na 5 let in en mesec robije, Franc Kuhar na 4 leta in 3 mesece in Ivan Žniderič na 2 leti strogega zapor.

Sodna obdukcija je ugotovila, da smrt Rudolfa Mikše, kakor smo zadnjič poročali, ni nastopila radi padca iz gostilne, temveč je pokojni preminul zadet od srčne kapi.

Nek brezobziren kolesar je v Zg. Radvanju povozil 8 letno delavčev hčerko Francisko Bedračevu, ki je pri padcu zadobila precej težke telesne poškodbe.

Kolo znamke »Waffenrad«, ev. št. 26.184 so našli pri avtobusnem kolodvoru na Glavnem trgu. V Prešernovi ulici pa je bilo najdeno kolo znamke »Panter«, ev. št. 13.978. Lastnika dobila kolesa na policiji.

CELJE

Stavbena kriza dosega vrhunec. V našem listu smo že nešteto krat ugotovili, da je v Celju in okolici veliko pomanjkanje stanovanj. Delavske družine najnižjih slojev morajo životari v mnogih slučajih v takih brlogih, ki bi v normalnih razmerah morala biti zabranjena celo za živali. Gospodarski krogi pač ne občutijo nikake potrebe po zidanju stanovanj, vsem ostalim manj imovitim slojem pa je onemogočeno, da bi gradili stanovanjske hiše, predvsem radi naraščajoče draginje in radi silne podražitve stavbenega materiala in parcel. Značilno je, da je v Celju še nešteto primestnih parcel za zgradbe, nameščenci in delavci pa si morajo po sili razmer iskati stavbišča daleč izven mesta, kjer si postavljajo kakršnakoli bivališča, samo da se rešijo pred stanovanjsko mizerijo. Stavbenim parcelam v mestu pa se cene dvigajo, kar pač odbija še slednjo trohico volje do gradnje stanovanjskih hiš. Do preteklega leta je bilo vsak čas možno dobiti v mestu vsaj velika stanovanja, kjer pa je tako visoka najemnina, da bi moral delavec poleg cele plače dodati še par stotakov. Sedaj pa nastaja vedno večje pomanjkanje tudi za velika stanovanja, čemur se pač ni čuditi, saj se izjemno ene šest stanovanjske hiše, ki je še v surovem stanju, ni gradilo nobene za stanovanje pomembnejše stavbe. Kljub temu, da so naši merodajni krogi izredno občutljivi tudi za vsako najblagohotnejšo kritiko, vendar nas bodo razmere prisilile, da bomo morali našo lokalno politiko usmeriti predvsem za izboljšanje stanovanjske mizerije, ki dosega vrhunec, pa če je to gospodom, ki imajo nasprotno interese prav ali ne.

Mestno poglavarstvo v Celju razglašja, da so v sobi št. 47 razgrnjeni od 18. do 25. avgusta t. l. tabelarni zapisniki o odpisu davka vsled škode po toči. Prizadeti posestniki bodo ob tej priliki lahko naročali razna semena po znižani ceni.

Vpis v šolo za telesno vzgojo. Kandidati, ki se žele vpisati v šolo za telesno vzgojo, morajo vložiti pravilno kolekovano prošnjo na rektorat šole najkasneje do 1. septembra t. l. Podrobne informacije se dobe na mestnem poglavarstvu.

JESENICE

Zadeva glavnega zaupnika pri tovarni KID se je spet pomaknila za korak bližje svoji rešitvi. Kakor znano je pri zadnjih volitvah obratnih zaupnikov dobil naš SMRJ 8 zaupnikov, ostale tri organizacije pa skupno osem. Število oddanih glasov za SMRJ pa je bilo nekaj manjše kakor število vseh ostalih skupaj. Ko je bila konstituenta obratnih zaupnikov je bilo oddanih za listo SMRJ oz. njegovega kandidata s. Stražišarja 8 glasov, za kandidata skupnih treh list pa spet osem. Predsednik konstituante je glasoval za s. Stražišarja. In tako je bila prva lista mnenja, da je bil izvoljen njen kandidat, ker je zanj glasoval predsedujoči, druga lista pa da je zmagal njen zastopnik, ker je pri volitvah bilo oddanih za njene glasovalce več glasov, dasi so bile volitve gl. zaupnika tudi tajne in ni nihče mogel sploh vedeti, kdo je za koga glasoval ter bi bila teoretična možnost, da bi tudi za prvo listo glasovali oni zaupniki, ki so dobili več glasov. Kljub vsemu je banska uprava potrdila kandidata druge liste g. Pušiča za glavnega zaupnika, češ da so liste, ki so ga postavile za kandidata, dobile pri volitvah skupno več glasov kakor pa lista SMRJ sama. S. Stražišar se je pritožil na Min. soc. politike in to je izdalo pod št. br. 16502 z dne 23. julija 1940 rešitev, ki jo je Banska uprava sporočila dne 31. julija pod št. 22621-16 prizadetim ter so jo isti dobili dne 9. t. m. Ta rešitev popolnoma razveljavlja odločbo banske uprave in predpisuje nov postopek, ki naj se vrši takole: Predsednik volilnega odbora mora sklicati konstituento, na kateri naj se izvolijo predsednik, zapisnikar in dva števca glasov. Zatem se volitve vršijo tajno in v slučaju enakega števila glasov odloči izvoljeni predsednik konstituante. S tem je v bistvu dano prav pritožniku sodr. Stražišarju, samo ena pomanjkljivost je še v tej rešitvi: ni povedano, kdo naj odloči, če bo tudi pri volitvi predsednika konstituante enako število glasov. Navadno odloča dotedanji predsednik konstituante, t. j. predsednik volilnega odbora, vendar na žalost to ni določeno povedano v odloku, da bi bili vsi dvomi izključeni. — Upati pa je, da bo zdaj konstituenta po teh navodilih min. za soc. politiko v redu potekla, in da bomo tudi na Jesenicah končno dobili priznanega glavnega zaupnika, ne pa dveh ali nobenega, kakor se vzame.

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob pol deveti uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) vefilmski »Nezvesti ljubimec«. V glavni vlogi komičarska trojka Hans Moser, Theo Lingner in Lucie Englisch. Med dodatki kulturni film in najnovejši vojni tednik. Sledi »Silvina«.

RADVANJE

Radvanjska občina je kupila v bližini opekarne enonadstropno hišo, kamor namerava znesti občinski urad, orožniško postajo in pošto, za katero je zaprosila. Samostojna pošta bi bila v Radvanju res potrebna, ker se je ta kraj zadnja leta zelo povečal, ter je mnogo večji in tudi bolj oddaljen od mesta kakor Kamnica, ki je zadnjič dobila svojo pošto.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoi!

Obupen položaj delavstva Jugoslovanske tvornice gume v Kranju

Kranj, dne 14. avgusta 1940.

Nedavno tega je izšla uredba, s katero je prepovedano nadaljnje izdelovanje naslednjih gumijastih predmetov: opank, gumijastih podplatov, podpetnikov, gumijastih plošč, trakov za zavijanje, vseh vrst obutev itd. Jugoslovanska tvornica gume v Kranju je radi tega 10. t. m. odpovedala 90tim delavcem in delavkam službo. 80 odst. prizadetih delavcev je bilo zaposlenih v podjetju že od 5 do 15 let, radi česar je to tem hujši udarec za te delavce, ki so se izčrpali v mladosti v tovarni, sedaj pa morajo brez kakršnihkoli sredstev radi gori navedene naredbe na cesto.

Prizadeti se z bojzljivo sprašujejo, kje naj iščejo zaposlitve, ko je vsakomur znano, da tovarne radi gospodarske krize, ki jo je povzročila vojna, ne sprejemajo delavcev, zlasti pa ne morejo dobiti zaposlenja starejši delavci. Dosedanji prejemki so že doslej komaj zadostovali za skromno preživljanje, sedaj pa grozi brezposelnost, dočim na drugi strani draginja še vedno narašča.

Vseje javnosti in tudi oblastem je znano, da so bili baš ti delavci šele pred tremi meseci izstavljeni od dela, ker je primanjkovalo surove gume, ki jo je zaplenil angleški blokadni odbor. Takrat je vodstvo tovarne podvzelo vse mogoče ukrepe, da bi omogočilo nadaljnje obratovanje in izdelovanje teh izdelkov, ki jih

pa sedaj ne sme več izdelovati. Podjetju je končno uspelo, da je lahko izdelovalo te izdelke iz surovin, ki se dobivajo v naši državi in sicer na ta način, da se doda zmesem le malenkostna količina surove gume ter kemikalij. Zato si je tovarna nabavila veliko količino teh surovin, tako, da bi lahko nemoteno obratovala tudi z malo količino surove gume, ki je potrebna za te izdelke.

Pripomniti moramo, da je to edina tovarna v Jugoslaviji, ki lahko izdeluje te predmete iz zmesi, pri kateri se porabi le majhna količina surove gume, izdelki pa so kljub temu v pogledu kakovosti enakovredni onim, ki jih je tovarna izdelovala poprej, ko je zato porabila mnogo surove gume. Vodstvo tovarne lahko to dejstvo vsak čas dokaže.

V slučaju, da bo ministrstvo trgovine in industrije vztrajalo pri omenjeni prepovedi, bo poleg 90 odpuščenih delavcev prizadetih še okrog 200 družinskih članov. Jasno pa je, da bodo prizadeti tudi najrevnejši konzumenti, ki ne bodo mogli več nabavljati obutev po tako nizki ceni. Par usnjenih čevljev stane danes okrog 200 din, par gumijastih opank pa 50 din.

Želeti bi torej bilo, da bi merodajni činitelji vse to vpoštevali in dovolili še nadalje izdelovati gori omenjene predmete ter s tem omogočili zaposlitev in skromni zaslužek prizadetim delavcem.

Angleška letala bombardirala Milan

Dne 14. t. m. so po poročilu vrhovnega poveljstva italijanske vojske angleška letala bombardirala razne kraje v severni Italiji ter metala letake. Na Milan je bilo vrženih 30 razstrelivih in zažigalnih bomb, ki so zadele hiše v stanovanjskih okrajih. Ubitih je bilo 12 civilistov, 44 pa ranjenih. Vojaški objekti niso bili zadeti. Na Turin je bilo vrženih okrog 15 bomb, ki pa niso povzročile materialne škode. Ubit je bil 1 civilist in 8 ljudi ranjenih. V Aleksandriji je bilo 9 mrtvih ter nekaj ranjenih. Pri bombardiranju Auguste so bile vržene 4 bombe, ki niso povzročile nobene škode in žrtev. Protiletalsko topništvo je sestrelilo en sovražni hidroplan, en častnik in en letalec sta bila ujeta.

Kneževina Luksemburg ukinjena

Predsednik mestne uprave v Luksemburgu Simon je v nekem govoru dejal, da je ukinjena luksemburška ustava, ker sta pobegnila vlada in prestolonaslednik. Luksemburški uradniki so razrešeni prispege, uporaba izrazov »Velika vojvodina« in »država Luksemburška« se ukinja.

Bivši poljski minister pobegnil iz Romunije

Po poročilu DNB so romunske oblasti ugotovile, da je pobegnil bivši poljski minister Poniatovski, ki je bil interniran v Romuniji. V internaciji se nahaja sedaj še samo bivši zunanji minister Beck, ki je nastanjen v neki vili v bližini Bukarešte.

Obvezna vojaška dolžnost v Mehiki

Prejšnji teden je mehiški parlament sprejel zakon o vojaški dolžnosti. — V torek, dne 13. t. m. je vojaško dolžnost sklenil tudi senat. — Proti obveznosti vojaške dolžnosti je glasoval samo en senator.

Amerika za pomoč Angliji

Na kongresu sta bila stavljeni vladni dva predloga z namenom, da naj Amerika pomaga Veliki Britaniji pri obrambi. Prvi predlog pravi, da se naj Angliji izroči večje število torpednih čolnov in rušilcev, drugi pa, da se Kanada priključi Panameriški Uniji.

Plačevanje najemnin ob orožnih vajah. Vojaškim obvezancem, ki gredo svaj 15 dni na orožne vaje, se mora plačilo najemnine odločiti. Zaostanek najemnine se sme terjati šele tri mesece potem, ko se je vpoklicanec vrnil. Po treh mesecih sme hišni gospodar zahtevati odplačilo po 50 odst. zaostale najemnine poleg rednega plačila.

Za vse žene in dekleta! Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10.— zbirko preizkušnih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikančne omake, od navadne pečenke do najfinejše mesne specialitete, od navadne močnatke jedi do najfinejše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in razne barske pijače ter tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle. To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuho zadovoljna. Nakažite din 10.— na račun poštne hranilnice št. 14.259 ali pa pošljite v znakmah na spodnji naslov in pošljemo vam knjižico poštne prosto. J. E. knjižna centrala Ljubljana, Dvořakova 8.

Jedrnate besede

»Volksstimme« piše:

Tudi za malo državo je demokracija pravilna oblika medsebojnega življenja. To ne pomeni, da naj vse ostane pri starem, demokracija je namreč še nepopolna. Velika večina političnih naprav je potrebna obnove; tako obnoviti jih moramo v demokratičnem duhu, to se pravi s suverenostjo ljudstva, enakost zakonov mora veljati za vse državljane. — Demokracija mora predvsem pronicati v gospodarsko življenje, izkušnja je namreč pokazala: da demokracija ne more obstojati, če je le polovičarsko izpeljana da demokracija nima življenjske sile, če vlada v gospodarstvu absolutizem, če si tam, kjer bi se morala lajšati človeška beda, delajo gospodje dobičke, hlapi pa tlačanijo. Za gospodarsko in politično življenje naj velja: Vse predpravice stanu, rojstva in posesti se morajo odpraviti. V tem smislu se mora voditi vsa davčna, bančna in finančna politika ter celotno gospodarsko življenje. Ne posušimo se varati, ideja demokracije je enostavna: enakost vseh ljudi pred zakonom in kruhom!

Iz Češke

Novo ulice v Kral. Vinohrad. Uradoma javljajo, da so v Pragi XII. — Kral. Vinohrady slednje izpremenjena imena ulic. Na Šafranc v Saarsko, Sladkovsko v Soime, Blanička v Schlözerovo, Fochova (znani franc. general iz svetovne vojne) v Schwerinovo, Nerudova v Stifterovo, Uruguayska v Cesto grofa Spec, Hooverova v Richard Wagnerovo, Havlickov vrt v Grebovko, Pri zvonarski v Zimperovo.

Češka glasba v Nemčiji. Državna opera v Berlinu ima za bodočo sezono v programu tudi Smetanovo opero »Dalibor« in rusko opero Čajkovskega »Čarodejica«. Berlinski filharmonični orkester pa bo priredil v novembru koncert z nastopom češkega violinista Vaše Přhoda.

Delovanje državnega gledališča v Pragi v sezoni 1939-40. Državno gledališče je v tej sezoni igralo 412 predstav, od tega je bilo 122 predstav domačih avtorjev in 290 predstav tujih avtorjev. Vseh obiskovalcev je bilo 147.648 in to največ v mesecu februarju, ko je 36 predstav obiskalo 20.572 ljudi, kar znaša povprečno 600 obiskovalcev. Od vpriporjenih komadov je bilo 24 dram, 11 operet in 12 oper. Prirejane pa so bile tudi posebne predstave za razne mladinske organizacije v protektoratu.

Maslo in jajca iz Litve. Koncem julija so javili praški listi, da bo Litva dobavljala na Češko maslo, jajca, špeh, meso, lan, kože in kožuhe in da bo zato dobavljala iz protektorata Češke železnice in jeklene izdelke, stroje, avtomobile, traktorje in tekstilno blago. Kaj bo s tem trgovskim stikom, sedaj po vključitvi Litve v Sovjetsko Rusijo, listi ne poročajo.

Novo uredbo glede postopanja z živilskimi kartami v slučaju preselitve iz ene občine v drugo je izdal odsek za prehrano v protektoratu. Prijavitelj mora občini, v kateri so do sedaj stanovali, da jih izbrisejo iz seznama za preskrbo živil. Priložiti morajo policijsko odjavo ter prijavo in družinsko živilsko karto ter karte za meso in mast. Na kartah mora biti potrjeno od dosedanjega dobavitelja mesa in masti, da je izbrisan iz seznama odjemalcev ter mora biti označena količina, do katere ima še pravico z v zakonu določeni dobi. Nova občina mora potem izdati nove karte. Za kršitev teh predpisov so predvidene velike kazni.

Zbirka kosti je izkazala, da so zbrali več v mestih kot na deželi. ČTK pristavlja k temu, da se v revnejših krajih je manj mesa in je zato tudi tam zbirka kosti slabša. V posameznih delih Prage so nabrale šole po 2000 kg kosti in več, na deželi pa po 100, 200 do 300 kg.

Iz Slovaške

Novi državni svet. V smislu slovaške ustave je slovaški državni prezident dr. Tiso imenoval šest članov slovaškega drž. sveta. Med njimi je tudi minister Šanjo Mach, bivši poveljnik Hlinkovih gard. Člana sta tudi ministrski predsednik dr. Tuka in predsednik slovaškega parlamenta dr. Sokol. Nemce zastopa v drž. svetu dr. tajnik inž. Karonasín.

Radi pravične razdelitve tekstilij bodo v Nizozemskem po nemškem vzorcu uvedli karte za tekstilije.

Humanitarne ustanove in njih pravilnik

Na podlagi § 98 finančnega zakona za 1936-37 je vlada izdala naredbo o zavarovalnih družbah, ki naj bi stopila v veljavo 1. marca 1937. Ta naredba določa, da se za humane ustanove izda poseben pravilnik glede nadziranja teh ustanov. Pravilnik je bil objavljen 6. decembra 1938. S pravilnikom pa ni bilo rešeno vprašanje humanih ustanov, ker se je pravilnik nanašal na vse humane ustanove enako in ne glede na stvarne razlike, ki so med njimi. Zakaj, ni vseeno ali ima delavska ali profesionalna organizacija (učitelji, državni uslužbenici) svojo humano ustanovo, ki je osnovana na medsebojni pomoči, brez spekulativnega namena — ali humana ustanova, ki je samo po imenu humana, sicer pa nima nobene zveze s pravo humanostjo.

Objava pravilnika je zbudila veliko nezadovoljnost v vrstah pripadnikov humanih ustanov in društev. Zlasti v Sloveniji, kjer so organizacije te vrste razvite. Nezadovoljstvo je pa nastalo tudi v drugih delih države. Naše svobodne strokovne organizacije in ves socialistični tisk so opozarjale na hude posledice naredbe za strokovne organizacije in za ostalo samopomoč, ki nima značaja gospodarskega podjetja, kakor na primer zavarovalne družbe. Če bi ta pravilnik bil ostal v veljavi, bi bila medsebojna pomoč našim organizacijam popolnoma onemogočena.

Iz teh razlogov je bila uvedena akcija za izpremembo pravilnika. Že februarja meseca lanskega leta se je pri merodajnih faktorjih zglasila velika deputacija prizadetih organizacij, med drugimi zlasti grafičari, z zahtevo, da se izvedba pravilnika odgodi, revidira in šele potem uveljavi. Pravilnik so izpremenjali ali tudi novi načrt ni odgovarjal potrebam humanitarnih ustanov. Določeno je bilo kljub temu, da pravilnik stopi letos v maju v veljavo.

Akcijski odbor je z ozirom na to namero iznova izposloval odgoditev pravilnika ter se ponudil, da izdela svoje predloge in jih predloži

pristojnemu ministru.

Že ministru trgovine in industrije Jevremu Tomiču je februarja meseca lani akcijski odbor povedal, da je treba, da se iz pravilnika izločijo vse profesionalne organizacije, ki imajo svoje pomožne sklade, in dobrodela društva, ker te ustanove nimajo nič skupnega z zavarovalnimi družbami. Nadzorstvo nad temi društvi vrši društveni zakon in nikakor ne spadajo v področje ministra za trgovino in industrijo. Humane ustanove naših organizacij vrše socialno misijo in bi jih bilo treba štiti in pospeševati, ne pa ovirati njih aktivnost.

Napori so imeli končno uspeh. Minister trgovine in industrije dr. Ivan Andres je priznal opravičenost stališča akcijskega odbora ter je odredil, da se iz pravilnika izločijo vse humane ustanove v okviru delavskih organizacij in če so samostojne, kadar delajo samo v delokrogu pripadnikov svoje profesije. S tem so te ustanove prešle v področje ministra socialne politike in narodnega zdravja. Tudi minister za socialno politiko dr. Budisavljevič je izjavil, da so te humane ustanove dejansko socialne ustanove in da moramo imeti široko umevanje za njihovo delovanje.

Proti koncu prejšnjega meseca je deputacija predložila ministru socialne politike načrt, kako naj bi se rešilo vprašanje glede humanih ustanov, da tudi ne bi bile ovirane v delovanju. Minister je obljubil, da bo v najkrajšem času izdal naredbo v smislu predlogov deputacije.

Če bi bil prvotni pravilnik ostal v veljavi, bi morale tudi vse strokovne organizacije svoje podporne sklade snovati po zavarovalno-tehničnih predpisih, s čimer bi bilo njih delovanje popolnoma onemogočeno.

Lahko bi rekli, da v tem oziru sploh ne bi bilo treba nobenih zakonitih izprememb, ker te humane ustanove vrše svoj posel večinoma znotraj svojih organizacij ali so pa njih člani iste stroke. Gre za solidarnost, medsebojno podporo, ta pa že sme biti svobodna.

NAJNOVEJŠE VESTI

Uredba o organizaciji izvoza in prometa je bila predložena ministrskemu svetu. V tej uredbi, ki je obširna, so dana ministru velika pooblastila o organizaciji posameznih panog industrije.

Uvažali bomo drva iz Romunije, ker jih pri nas zaradi hude zime primanjkuje. Nemški gospodarski in propagandni urad je začel poslovati v Zagrebu. Slične urade bodo ustanovili tudi v Beogradu in Sofiji.

Minister dr. Pantić se je na povabilo nemških mladinskih organizacij odpeljal v Nemčijo, kjer si bo ogledal mladinske organizacije. Eksplozija v tovarni za municijo v Romuniji. V Romuniji je eksplodirala neka tovarna za municijo. Škoda je znatna. Ubit je bil en delavec, štirje pa hudo ranjeni.

Romunska kraljeva mornarica je slavila v Constanti krstno slavo. Proslav se je udeležil tudi romunski vojni minister in so bile prirejene v velikem obsegu.

Napori za zblizanje s Sovjetsko Rusijo. Finski državni svet je ustanovil posebni odbor z nalogo, da znova vzpostavi na vseh področjih kulturne odnose, posebno na polju znanstvene umetnosti. Pripravljajo se skupinska potovanja po vseh deželah.

Netočnost angleških podatkov glede bombardiranja tovarn v Turinu in Milanu pobijajo italijanski listi na ta način, da prikazujejo slike tovarn Fiat in Capranio, na podlagi katerih se lahko prepričajo o netočnosti angleških podatkov.

Ponovno bombardiranje Malte. Dne 15. t. m. so italijanska letala ponovno bombardirala

Malto. Škoda ni bila prizadeta nobena, sestreljeno je bilo eno italijansko letalo, eno angleško pa je padlo v morje.

Ponarejevalci funtov šterlingov. V Londonu so zaprli 169 beguncev različnih narodnosti, ki so imeli ponarejene funte. Na podlagi preiskave je bila odkrita večja tolpa, ki je v Marseilju ponarejevala denar ter ga prodajala beguncem.

Teroristične organizacije Ira zopet na delu. V severni Irski je bilo aretiranih več oseb, ki pripadajo irski teroristični organizaciji. Zajeli so jih na nekem sestanku in ker jih je nekaj zbežalo, je prišlo tudi do bojev. Policiji se je končno posrečilo zajeti vse teroriste.

Posebne oddaje za Anglijo bo vsak dan ob 17. uri oddajal ameriški radio. Oddaje pa v Ameriki ne bo slišati. Te oddaje bodo organizirala Angliji naklonjena društva.

Pooblastila Rooseveltu. Ameriški senat je sprejel uredbo, na podlagi katere lahko predsednik sam pozove v slučaju potrebe pod orožje 396.000 mož nacionalne garde.

V ameriškem kongresu so odložili sklepanje o uvedbi splošne vojaške dolžnosti. Sklepali bodo o tem v januarju, torej po predsedniških volitvah.

Ameriški in japonski vojski so prevzeli kontrolo v mednarodnih koncesijah, kjer so bile angleške čete.

»Vojna ne daje najmanjšega poročila, da bo z njo zmagala pravica, čisto se dogaja nasprotno.«

Nemški filozof Fichte.

Delavski pravni svetovalec

Podpis pri poravnavi (Zagorje)

Vprašanje: Moj 28 letni sin je z dvema tovarišema nekoga telesno poškodoval. Medsebojno so se poravnali s tem, da so se poškodovanci zavezali poškodovanemu plačati din 600. Polovico te vsote so takoj plačali in poklicali še mene, da sem se kot priča podpisal. Sedaj pa zahteva poškodovanec, da jaz plačam ostanek odškodnine v znesku din 300. Ali sem dolžan zahtevano plačati?

Odgovor: Ako se niste pisмено zavezali, da plačate kot porok ali plačnik ostanek na odškodnini, niste dolžni plačati, ker za sina več ne odgovarjate. Važna je pač vsebina poravnave, katero ste podpisali. Ako je tam navedeno, da se Vi obvezujete plačati odškodnino kot porok, dočim v resnici o tem sploh niste govorili, temveč so nasprotno zahtevali Vaš podpis le kot podpis priče, boste morali v tožbi — ako Vas bo odškodovanec tožil — s tedaj pri poravnavi prisotnimi osebami kot priče dokazati, da ste poravnavo podpisali le kot priča.

Draginjske doklade (Trbovlje)

Vprašanje: Otrok mojega brata, ki je vdovec, je zbežal od doma in se zatekel k meni. Brat dobiva za tega otroka v podjetju draginjsko doklado. Ali sem upravičen to draginjsko doklado zahtevati za vzdrževanje otroka?

Odgovor: Draginjske doklade zasebnih uslužbenecov so del njihovih službenih prejemkov in

je do njih upravičen izključno uslužbenec, vsled česar jih Vi ne morete zahtevati. Niste pa dolžni otroka zastopati in ga oskrbovati, vsled česar lahko od svojega brata zahtevate primeren plačilo za oskrbo njegovega sina, ki bo verjetno večja kot pa znaša draginjska doklada, katero Vaš brat prejema.

Zvočni kino Pobrežje

17. in 18. avgusta prekrasen film

„Beg iz trdnjave“ ali „Vohun št. 33“

SE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Kopalke, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilene in flori nogavice itd. Oblekce, platno, odevce, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Izletniki, pozor!

Najugodnejše se kupuje provijant v specialni delikatesni trgovini

PERKO

Maribor, Dvořakova 14, v palači dr. Sedaja